

- подальше науково-методичне обґрунтування необхідності включення ширшого спектру правознавчих дисциплін у навчальний план підготовки фахівців різних напрямів підготовки;
- вивчення правових засад освітньої діяльності у процесі фахової підготовки майбутніх учителів;
- поглиблення наукових пошуків у сфері урізноманітнення форм і методів право освітньої й право виховної роботи у вищій та середній школах.

Список використаних джерел:

1. Архипова Т. Основи правових знань. Навчальний посібник [для вчителів-дефектологів, вихователів, учнів з особливими потребами спеціальних шкіл-інтернатів] [Текст] // Дефектолог. – 2014. – серп. (№ 8). – Вкладка.
2. Бардінов О. Формування правосвідомості школярів як проблема громадянсько-виховання [Текст] // Імідж сучасного педагога. – 2003. – № 2. – С. 57–59.
3. Болотова Е.Л. Правовая подготовка педагогов в условиях реформы системы образования [Текст] // Высшее образование сегодня. – 2006. – № 11. – С. 45–50.
4. Будникова С.Л. Принципи та проблеми організації правового навчання в сучасній школі [Текст] // Історія та правознавство. – 2013. – № 10. – С. 4–6.
5. Дмитренко А. Правова освіта й виховання [Текст] // Школа. – 2009. – № 3. – С. 41–55.
6. Ковальська О. Моделювання системи управління правовою освітою учнів загальноосвітніх навчальних закладів в умовах суспільних змін [Текст] // Імідж сучасного педагога. – 2011. – № 10. – С. 18–22.
7. Лігоцький А. Система правової освіти : пошуки і здобутки [Текст] // Право України. – 1997. – № 9. – С. 36–38.

Клименко С.І.

вчитель,

Спеціалізована середня загальноосвітня школа

I ступеня № 312 м. Києва

ЕТИМОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ЯК ОДИН ІЗ МЕТОДІВ МОВНОГО ВИХОВАННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ-МОВНИКІВ

Основним напрямом розвитку педагогічної освіти є оновлення її змісту, орієнтованого, як зазначено у Державній національній програмі «Освіта» («Україна XXI століття»), на підвищення якості та гуманізацію процесу підготовки фахівців, що полягає в утвердженні людини як найвищої соціальної цінності, найповнішому розкритті її здібностей та задоволенні різноманітних освітніх потреб, забезпеченні пріоритетності загальнолюдських цінностей, формуванні цілісної картини світу, духовності, культури особистості.

Оскільки в Державній освітній програмі йдеться про етнізацію навчального процесу, що базується на мовній виховній концепції, одне із завдань викладача-лінгвіста полягає в тому, щоб підвищити мовний рівень студентів шляхом їхнього залучення до вивчення історико-культурного досвіду народу.

Враховуючи те, що одним із компонентів сучасного змісту освіти є знання про світ як результат суспільно-історичного способу пізнання, зосередимося на етимологічній роботі, що згідно з новими навчальними концепціями базується на передачі набутого досвіду молодому поколінню, що може стати надбанням особистості у її майбутній професійній діяльності.

До проблеми формування культури мовлення зверталися мовознавці, лінгводидакти, психологи та психолінгвістики Б. Ананьєв, Б. Головін, М. Івченко, Г. Костюк, В. Русанівський.

Особливості мовної професійної підготовки майбутнього правника постійно перебувають у центрі уваги дослідників Н. Артикуци, С. Капітанець, А. Красницької, Л. Чулінди та ін.

Окремі аспекти професійної підготовки майбутніх учителів-мовників достатньою мірою розкрито в дослідженнях вітчизняних і зарубіжних учених, але на сьогодні питання, що стосується вивчення зоофразеологічного словника як одного з методів залучення студентів до навчання рідної мови потребує детальнішого висвітлення.

Оскільки образ людини у мовній картині світу є чи не найголовнішим, наші намагання виділити в ньому зооморфний компонент допоможуть збагнути етноспецифічні особливості бачення цього світу в повному його обсязі. Недарма «для всіх етноутворень, у всі періоди їх історичного розвитку, архетипним залишається уявлення про зовнішнє відображення статусу людини» [1, с. 67].

Мовне виховання особистості ґрунтується, в першу чергу, на культурологічних знаннях, що вимагає від студентів відповідних умінь і навичок у:

- здійсненні етномовного дослідження на практичних заняттях з навчальної дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)»;
- зіставленні та порівнянні тих чи інших мовних явищ (народних фразем);
- узагальненні вже відомих фактів щодо тлумачення походження та змісту зооїдіом.

Це, на нашу думку, є досить важливим аспектом фахової підготовки майбутнього філолога, тому що лише той, хто володіє знаннями, несе мовну культуру та її цінності, зможе проявити себе у будь-якій сфері людської діяльності, що відповідає новим стандартам освіти та комунікативного підходу до вивчення мов. У зв'язку з цим «...учитель-мовник, який прагне належним чином репрезентувати українську фразеологію, використовуючи її могутній виховний потенціал, як і багато років тому, мусить покладатися на власні сили» [2, с. 9], а тому, має добре оволодіти рядом фундаментальних знань з етнопедagogіки, етнопсихології, етнолінгвопедagogіки, етнолінгводидактики, етнокультури, що в умовах етнокультурного підходу до змісту навчання, має розглядатися у всіх ВНЗ та на всіх рівнях мовної освіти.

На жаль, ні сьогоднішні шкільні програми, ні вузівські посібники з мовних дисциплін певних рекомендацій до вивчення курсу фразеології не дають, що є не менш дивним, оскільки саме до цього мовного аспекту виникає найбільший інтерес як серед учнів, так і серед студентів.

Цілком природним є той факт, що більшість дослідників різних наукових напрямків вдаються до історико-етимологічного питання як такого, що показує найважливіші фрагменти мовної картини світу, де прихована вся багатогранність історичного буття, тому цілком погоджуємось із думкою Т. Стасюк, яка говорить про мову, що «впорядковує будь-яку інформацію й надає їй структури згідно з соціально-нормованими формами-образами, еталонами-стереотипного сприйняття й усвідомлення світу, яке зумовлене культурою наших предків, їхнім досвідом, їхніми ресурсами, а отже і еволюцією мови» [5, с. 81], а в даному питанні мова йде про зоофразеологізми.

Оскільки сьогодні більшість із тих, хто говорить, як правило ніколи не задумуються про витоки того чи іншого фразеологічного звороту, користуючись ним у тій чи іншій повсякденній ситуації, завдання викладача мовних дисциплін в умовах етимологічного підходу до навчання мови, сприяти формуванню соціолінгвістичної компетенції студентів (майбутніх фахівців) незалежно від обраної ними кваліфікації. У зв'язку з цим, педагогу необхідно здійснити

невеликий екскурс в історію мови, аби зафіксувати найважливіші моменти появи зооїдіом. XVII–XVIII ст. в цьому плані є найбільш показовими, бо фіксують становлення української літературної мови і її тісний зв'язок з носіями. Як приклад, на практичному занятті студентам можна запропонувати розглянути реконструкцію добре відомого фразеологізму: Собака на сніні – [Як] собака [пес] на сніні – Собака на сніні лежить – и сама не їсть, и другому не дає – Собака на сніні лежачи, ни са(мь) не їст(ь), ни товаровъ не даєть їсти [4; 3], заздалегідь вказавши на особливості прочитання давньоукраїнського письма, де «ъ» – читається як «ь», а «h» – як «і» українська.

Після чого, за вказаним зразком, спробувати відшукати інший фразеологізм, щоб прослідкувати його видозміну. А далі, услід за Л. Самойлович, спробувати продемонструвати ситуацію, яка б могла пояснити появу фразеологізму, що є в деяких словникових додатках. Наприклад: Пішов як Ваг за дріжджами... і Пішов як рак по дріжджі – зі значенням: Пішов і довго не вертається. Аналогічним способом можна розглянути групу синонімів та фразеологічних варіантів: 1) Добрався, якъ вовкъ до кошары, (або) котъ до сала; 2) Вертиться, якъ въ окропѣ муха См. Звивається. – Крутиться; Звивається як муха в мази: або якъ песь въ сливахъ. См. Вертится; Крутиться, якъ муха на окропѣ. См. Вертится – Звивається [10]. Далі, наводячи різні приклади, вказати на їх першоджерело, мову, звідки відбулося запозичення даного виразу. А тому, розглянувши фразеологічні звороти біблійного походження, що розповсюдженні у всіх народів світу і є кальками, взятими з латинської та грецької мов, звернути увагу студентів на їхні паралелі в інших мовах.

Тож говорячи про мову як про модель виховання, що ґрунтується на формуванні мовленнєвих навичок, варто згадати дуже важливий виховний аспект особистості, що існує в межах правових норм, які охоплюють не тільки суспільство загалом, а й конкретну людину, в даному випадку мова йде про майбутнього вчителя-мовника, для якого основними моральними критеріями є честь, гідність, його професійний обов'язок, що є сукупністю історико-культурних об'єктивних чинників біблійного походження.

На кінцевому етапі практичної роботи, студентам можна запропонувати здійснити власний історико-культурний екскурс, аби вони навчилися добирати виключно українські прислів'я за їх професійним спрямуванням, а саме: знайшли пояснення виразу «різницький собака», посилаючись на лист козаків турецькому султану; та за вказаним зразком, написали детективну історію на тему: 1. Грошей – кури не клюють. 2. Зробили ведмежу послугу. 3. Собаку на цьому з'їли. 4. Хоч вовком вий. 5. Вовчі закони. 6. Гратися в ката і мишку. 7. Тягти ката за хвоста. 8. Молодцем молодець, ні кіз ні овець. 9. Ти ще не бачив смаленого вовка. 10. Де раки зимують. 11. Де козам роги правлять тощо.

Аналіз здійсненої роботи ще раз показав, що морально-етичні цінності, які закладені у зміст зооїдіом, є тим культурно-історичним надбанням, що визначає національний характер, в основі якого лежить ідея добра та справедливості як виразників даної професії. У зв'язку з цим можна вважати, що етнопедагогічна система з етимологічним аналізом є досить ефективною, бо, в умовах комунікативного підходу до навчання, забезпечує мовне виховання особистості на основі духовних цінностей, що глибоко сягають в історію релігії, філософію, етику та мораль.

Список використаних джерел:

1. Васильченко В.М. Відображення українськими обрядовими фразеологізмами статусної зміни зовнішності людини / В.М. Васильченко // Науково-теоретичний журнал «Українська мова». – 2010. – № 1. – С. 67–82.

2. Дерев'яно Л.С. Фразеологія на уроках української мови : Метод. розробка. – К. : ВПЦ : «Київський університет», 2001. – 31с.
3. Дружененко Р.С. Етнопедагогічні засади формування мовленнєвих умінь і навичок учнів основної школи : автореф. Дис ... канд. пед. Наук : 13.00.02 / Р.С. Дружененко ; Херсон. держ. ун-т. – Херсон, 2005. – 18 с.
4. Самойлович Л.В. Українська фразеологія : автореф. Дис канд. філол. Наук : 10.02.01 / Л.В. Самойлович ; Дніпропетр. держ. ун-т. – Д., 2000. – 20 с.
5. Стасюк Т. Технології мовного впливу як компонент сучасної комунікації / Т. Стасюк // Науково-теоретичний журнал «Українська мова». – 2010. – № 1. – С. 81.

Кобилко Н.О.

*учитель вищої категорії, «старший вчитель»,
Вищевеселівський навчально-виховний комплекс
Великописарівської районної ради Сумської області*

ШКІЛЬНЕ МЕТОДИЧНЕ ОБ'ЄДНАННЯ. СУЧАСНИЙ ПОГЛЯД НА АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ. ТРАДИЦІЇ ТА ІННОВАЦІЇ

Школа самореалізації особистості – це школа нового століття. Саме сьогодні постає чи не найважливіше питання перед усім педагогічним загалом – забезпечення успішної соціалізації випускника. Це у свою чергу спонукає до переосмислення та зміни таких напрямів, як виховання і самовиховання особистості.

Одними із принципових положень Національної доктрини розвитку освіти України є підвищення конкурентоспроможності у світовому освітньому просторі та утвердження національних інтересів і відповідності освіти потребам особистості й суспільства, що постійно розвиваються і змінюються.

Працювати за новими вимогами може тільки той учитель, який перебуває у постійному творчому пошуку, самовдосконалюється і спонукає до цього інших. Творчий учитель потребує творчого колективу, кола однокласників, для яких співпраця вільна, цікава, актуальна, а головне – спільна. Реалізувати ці засади можна під час роботи методичного об'єднання. Мета його діяльності полягає у визначенні головних перспективних напрямів розвитку творчої особистості учня, накопиченні ресурсів та інноваційного потенціалу, розробці та впровадженні нового змісту й форм освітнього процесу, створенні умов для розвитку нового педагогічного мислення.

Метою пропонованої статті є з'ясування головних принципів діяльності шкільного методичного об'єднання вчителів-словесників.

Теоретико-методологічну основу статті склали праці вчених-дидактів, методистів та вчителів, що стосуються зазначеної форми методичної роботи.

Сьогодні засвоєння та відтворення знань учнів уже не відповідає потребам суспільства, тому виникає проблема переорієнтації навчального процесу й впровадження інноваційних технологій. Головним стратегічним напрямом роботи методичного об'єднання стає створення такого освітнього простору, який давав би можливість учасникам навчально-виховного процесу розвиватися та самореалізовуватися.

Зусилля голови методичного об'єднання сьогодні мають бути спрямовані на те, щоб об'єднати колектив навколо основної мети, керувати не людьми, а процесами змін, утверджувати толерантність до тих, хто має інші думки й погляди. Таким чином, керівник повинен виконувати функцію ініціатора змін.